

УДК 343.13

DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2020.06.06>

Світайло Павло Юрійович,
кандидат юридичних наук, адвокат
ORCID 0000-0002-6278-5427
svitaylo_pav@ukr.net

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРИТЯГНЕННЯ СУДДІВ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Анотація

Метою статті є дослідження проблемних питань притягнення суддів до кримінальної відповідальності, зокрема щодо проведення обшуку в зазначеній категорії кримінальних проваджень, повідомлення про підозру в вчиненні кримінального правопорушення та щодо співвідношення притягнення судді до кримінальної відповідальності за винесення завідомо неправосудного рішення з гарантіями його незалежності.

На виконання визначеної мети вивчено міжнародні документи, положення національного законодавства щодо гарантій незалежності та недоторканості суддів, визначено доцільність застосування до суддів норми Кримінального кодексу України, яка встановлює кримінальну відповідальність за постановлення завідомо неправосудного рішення. На підставі судової практики окреслено процесуальні особливості проведення обшуку в кримінальних провадженнях щодо суддів та досліджено процесуальний порядок повідомлення про підозру судді у вчиненні кримінального правопорушення.

Наукова новизна статті полягає у пропозиціях прийняття нової редакції статті 375 Кримінального кодексу України та вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства.

Висновки. На основі визначених проблемних аспектів зроблено ряд висновків, зокрема щодо необхідності зазначення в клопотанні та ухвалі про проведення обшуку точної адреси приміщення, відсутність якої є наслідком визнання зазначеної слідчої дії незаконною, а отриманих в її результаті доказів недопустимими; необхідність включення Генерального прокурора або його заступника до складу групи прокурорів у кримінальному провадженні у випадку їх ознайомлення з матеріалами кримінального провадження та прийняття процесуальних рішень.

Дотримання процесуального порядку притягнення суддів до кримінальної відповідальності сприяє додержанню гарантій їх недоторканості та незалежності, відіграє важливу роль у вирішенні кримінального провадження по суті та є передумовою дотримання загальних засад кримінального провадження та винесення законного, обґрунтованого та вмотивованого судового рішення. Розв'язання окреслених у статті проблемних питань сприятиме додержанню міжнародних норм та положень внутрішнього законодавства в зазначеній сфері.

Ключові слова: гарантії незалежності суддів, кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб, завідомо неправосудне рішення суду, обшук, повідомлення про підозру.

Svitaylo Pavlo Yu.,
Candidate of Law Sciences, Lawyer
ORCID 0000-0002-6278-5427
svitaylo_pav@ukr.net

PROBLEM ASPECTS OF ATTRACTING JUDGES TO CRIMINAL RESPONSIBILITY

Abstract

The purpose of the article is to study the problematic issues of bringing judges to criminal responsibility, in particular the search in this category of criminal proceedings, notification of suspicion

of a criminal offense and the relationship between prosecuting a judge for making a knowingly unjust decision with guarantees of his independence.

International documents, provisions of national legislation on guarantees of independence and inviolability of judges were studied, the expediency of applying to judges the norm of the Criminal Code of Ukraine, which establishes criminal liability for knowingly unjust decision. On the basis of court practice, the procedural features of conducting a search in criminal proceedings against judges are outlined and the procedural procedure for notifying a judge of suspicion of committing a criminal offense is investigated.

The scientific novelty of the article lies in the proposals to adopt a new edition of Article 375 of the Criminal Code of Ukraine and to improve the current criminal procedure legislation.

Conclusions. Based on the identified problematic aspects, a number of conclusions were made, in particular on the need to indicate in the petition and the decision to search the exact address of the premises, the absence of which is a consequence of declaring the said investigative action illegal and inadmissible evidence; the need to include the Prosecutor General or his deputy in the group of prosecutors in criminal proceedings in the case of their acquaintance with the materials of criminal proceedings and procedural decisions.

Observance of the procedural procedure for prosecuting judges contributes to the observance of guarantees of their inviolability and independence, plays an important role in resolving criminal proceedings on the merits and is a prerequisite for compliance with the general principles of criminal proceedings and a lawful, reasoned and motivated court decision. The solution of the problematic issues outlined in the article will promote the observance of international norms and provisions of domestic legislation in this area.

Key words: guarantees of independence of judges, criminal proceedings against a particular category of persons, knowingly unlawful court decision, search, notice of suspicion.

Постановка проблеми. Сьогодні гостро стоїть питання довіри суспільства до судової системи та використання дієвих механізмів притягнення суддів до юридичної відповідальності за недотримання законодавства, у тому числі у сфері кримінального судочинства. На жаль, непоодинокими є випадки вчинення судьями кримінальних правопорушень як у службовій діяльності, так і в інших сферах. Такі справи викликають широкий суспільний резонанс. Наприклад, загальновідомими кримінальними провадженнями є засудження голови Львівського адміністративного апеляційного суду І. С. Зварича за вчинення злочину, передбаченого ч. 3 ст. 368 КК України; провадження щодо О. М. Бурана, судді Малиновського районного суду м. Одеса за ч. 3 ст. 368 КК України та щодо М. О. Чауса, судді Дніпровського районного суду м. Київ за ч. 3 ст. 368 КК України; повідомлення про підозру групі суддів Округного адміністративного суду м. Київ у липні 2020 року. Як видно з відомостей, розміщених на офіційному веб-сайті Вищої ради правосуддя, у 2019 році прийнято 10 рішень про тимчасове відсторонення та продовження строку тимчасового відсторонення суддів від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до

кримінальної відповідальності, а в 2018 році прийнято 36 таких рішень [1, с. 14].

Водночас, законодавством України передбачені гарантії незалежності суддів, однією з яких безумовно виступає особливий порядок притягнення до кримінальної відповідальності, затримання та обрання запобіжного заходу щодо судді. Однак під час практичного застосування відповідних положень кримінального процесуального законодавства виникає ряд проблемних питань, які не знайшли однозначного тлумачення як у доктрині кримінального процесу, так і під час практичного застосування відповідних положень законодавства. Про це свідчить ряд наукових публікацій та суперечливі судові рішення. Усе це зумовлює актуальність обраної теми наукової статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У теорії кримінального процесу питання притягнення суддів до кримінальної відповідальності в різних аспектах досліджували Л. Виноградова, О. Гончаренко, М. Клеандров, Р. Кузьмін, А. Малярченко, І. Марочкін, Л. Москвич, О. Овчаренко, В. Паришкара тощо. Водночас, існує ряд невирішених проблемних питань, зокрема щодо проведення відносно суддів слідчих (розшукових) та неглас-

них слідчих (розшукових) дій, повідомлення судді про підозру у вчиненні кримінального правопорушення та щодо співвідношення притягнення судді до кримінальної відповідальності за винесення завідомо неправосудного рішення з гарантіями його незалежності.

Метою статті є аналіз окреслених проблемних аспектів досудового розслідування щодо суддів та формулювання пропозицій щодо усунення зазначених прогалин.

Виклад основного матеріалу. Гарантії незалежності суддів встановлюються міжнародними документами та внутрішнім законодавством України. Зокрема, це Основні принципи незалежності судових органів, схвалені резолюціями Генеральної асамблеї ООН від 29.11.1985 р. і 13.12.1985 р. [2] та Рекомендації Rec (2000) 19 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя [3]. Як зазначено в рішенні Конституційного Суду України, правовий статус судді передбачає як конституційно визначені гарантії незалежності та недоторканності суддів при здійсненні правосуддя, так і правову відповідальність за невиконання своїх обов'язків. Суддя має особливий (спеціальний) правовий статус, який характеризується наявністю певних вимог, обмежень щодо зайняття цієї посади та гарантій його діяльності [4].

Чинним законодавством України визначено гарантії незалежності та недоторканності судді. Вони стосуються й особливого порядку притягнення його, як спеціального суб'єкта, до кримінальної відповідальності. Зокрема, відповідно до ст. 126 Конституції України [5] та ст. 49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» № 1402-VIII від 02.06.2016 року суддя є недоторканим. Без згоди Вищої ради правосуддя суддю не може бути затримано або утримувано під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку суду, за винятком затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину. Судді може бути повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення лише Генеральним прокурором або його заступником [6].

Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) визначає осо-

бливості кримінального провадження щодо окремої категорії осіб, у числі яких судді, судді Конституційного Суду України, судді Вищого антикорупційного суду, а також присяжні на час виконання ними обов'язків у суді, Голова, заступник Голови, член Вищої ради правосуддя, Голова, заступник Голови, член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (ст. 480 КПК України).

Однак під час здійснення кримінального провадження щодо суддів на практиці виникає ряд проблемних питань.

Зокрема, дискусійним є питання можливості притягнення судді до кримінальної відповідальності за постановленням суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови, передбачене ст. 375 Кримінального кодексу України (далі – КК України). Так, Вищою радою правосуддя наголошується на тому, що внесення стороною обвинувачення відомостей до ЄРДР про вчинення суддею злочину, передбаченого ст. 375 КК України, часто використовується як неправомірний вплив та тиск на суддю для прийняття певного рішення. З огляду на це, вважається, що такі дії є можливими виключно у випадку виявлення ознак такого кримінального правопорушення, достатніх для подальшого повідомлення судді про підозру та складення і направлення до суду обвинувального акта в максимально короткий строк. Водночас, саме по собі внесення відомостей до ЄРДР про кримінальне правопорушення та проведення досудового розслідування не може свідчити про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя. Водночас процедура притягнення судді до кримінальної відповідальності не може бути використана для здійснення тиску на суддю з метою спонукання його до прийняття «потрібного» судового рішення [7].

11 червня 2020 року Конституційний Суд України визнав зазначене положення КК України неконституційним на підставі відсутності критеріїв, за якими можна визначити, який вирок, рішення, ухвала або постанови судді (суддів) є «неправосудними», а також неоднозначного тлумачення поняття «завідомо неправосудний», що суперечить принципу незалежності суддів. Положення КК України, якими визначено діяння, що є злочинами, суб'єктом котрих є суддя, має бути сформульовано законодавцем так, щоб

державний орган, будь-яка посадова особа не могли б використати їх як спосіб впливу на суддю та втручання в здійснення ним правосуддя. Таким чином, Конституційний Суд України вважає, що стаття 375 КК України суперечить принципів верховенства права, а саме такому його елементові, як юридична визначеність, та не узгоджується з принципами незалежності суддів, обов'язковості судового рішення, а отже, суперечить частині першій статті 8, частинам першій, другій статті 126, частині першій, пункту 9 частини другої статті 129 Конституції України [8]. Проте, у своєму рішенні Конституційний Суд України відтермінував втрату чинності ст. 375 КК України на 6 місяців і зобов'язав Верховну Раду України привести нормативне регулювання зазначеної статті у відповідність із Конституцією України та цим Рішенням.

Зазначена позиція цілком відповідає міжнародним рекомендаціям щодо подолання корупції. Так, на проблему використання прокурорами статті 375 КК України як засобу тиску на суддів звернула увагу Група держав проти корупції Ради Європи (GRECO) у своєму Звіті. Зокрема, GRECO рекомендувала скасувати ст. 375 КК України та/або, як мінімум, іншим чином забезпечити те, що це та будь-яке інше положення про кримінальне правопорушення криміналізують виключно умисні порушення у сфері судочинства, а правоохоронні органи не зловживають такими нормами для неправомірного впливу та тиску на суддів. Останні мають службовий імунітет, а отже, не можуть бути притягнуті до відповідальності за прийняті рішення, за винятком скоєння злочину чи дисциплінарного проступку (стаття 126 Конституції України) [9, с. 13–14].

Слід відзначити, що в цьому питанні проблемним є не лише внесення відомостей до ЄРДР як засіб впливу на суддю, а й визначення поняття «завідомо неправосудне рішення», адже об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 375 КК України, полягає у вчиненні певних дій, які виражені в постановленні неправосудного рішення. Однак зазначене поняття є оціночним та не визначено на законодавчому рівні, адже відповідно до ст. 94 КПК України суддя приймає процесуальне рішення на підставі оцінки доказів за своїм внутрішнім переконанням.

У цьому контексті абсолютно справедливим є зауваження Верховного суду щодо того, що незгода однієї зі сторін із судовим рішенням, ухваленим не на її користь, а також скасування судового рішення вищою судовою інстанцією не може свідчити про винесення суддею завідомо неправосудного рішення [10]. Поняття «неправосудне судове рішення» не можна ототожнювати з поняттями «незаконне рішення» та «необґрунтоване рішення». Про неправосудність судового рішення може свідчити умисне викривлення фактичних обставин справи, спотворення фактичних даних тощо [11]. З огляду на це, пропонуємо викласти ч. 1 ст. 375 КК України в такій редакції:

«Стаття 375. Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови

1. Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови, тобто умисне викривлення або спотворення фактичних обставин справи, що перешкоджає здійсненню правосуддя, спрямоване на заподіяння шкоди іншим особам або суспільним інтересам, карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років».

Окремої уваги потребує дослідження особливостей проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій у кримінальних провадженнях щодо суддів. Складовими правового статусу судді є його незалежність та недоторканність, що, своєю чергою, зумовлює віднесення судді до окремої категорії осіб, кримінальне провадження щодо яких здійснюється в особливому порядку. Зазначені особливості повинні враховуватися під час проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні.

Розглянемо ці положення на прикладі проведення обшуку. Так, процедура проведення обшуку регламентована ст. 234–236 КПК України. Відповідно до ч. 2 ст. 235 КПК України ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи повинна відповідати загальним вимогам до судових рішень, передбачених Кодексом, а також містити відомості про: 1) строк дії ухвали, який не може перевищувати одного місяця з дня постановлення ухвали; 2) про-

курора, слідчого, який подав клопотання про обшук; 3) положення закону, на підставі якого постановляється ухвала; 4) житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, які мають бути піддані обшуку; 5) особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться; 6) речі, документи або осіб, для виявлення яких проводиться обшук. Крім цього, у рішенні Європейського суду з прав людини «Пантелеєнко проти України» від 29.06.2006 року зазначено, що слідчий суддя, вирішуючи питання про надання дозволу на обшук житла чи іншого володіння особи, повинен чітко визначити межі обшуку, які необхідні для досягнення його мети. Дане твердження стосується просторового обмеження дії ухвали слідчого судді про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння. Іншими словами, сторона обвинувачення на підставі ухвали слідчого судді про проведення обшуку уповноважена його здійснювати лише у чітко визначеному приміщенні чи іншому володінні особи. Тому *не чітко зазначена* адреса житла чи володіння особи (місто/село, назва та номер проспекту, вулиці, провулку, номер будинку та квартири) є підставою для відмови в задоволенні клопотання про проведення обшуку. Зазначене зумовлене тим, що сторона обвинувачення фактично не надала слідчому судді можливості неупереджено дослідити та впевнитися в тому, що обмеження конституційних прав і свобод особи буде здійснюватися в чітких рамках і тільки щодо тієї особи, яка безпосередньо вказана в клопотанні про проведення обшуку [12]. Таким чином, у випадку незазначення в постанові про проведення обшуку конкретного приміщення, такий доказ не буде відповідати вимогам допустимості. Так, відповідно до ч. 1 ст. 87 КПК України недопустимими є докази, отримані внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також будь-які інші докази, здобуті завдяки інформації, отриманій унаслідок істотного порушення прав та свобод людини. Згідно з п. 1 ч. 2 ст. 87 КПК України здійснення процесуальних дій, які потребують попереднього дозволу суду, без такого

дозволу або з порушенням його суттєвих умов визнається істотним порушенням прав людини й основоположних свобод.

Наведемо приклад порушення процесуального порядку проведення обшуку в службовому кабінеті судді, та, як наслідок, визнання протоколу обшуку недопустимим доказом у кримінальному провадженні. У кримінальній справі за обвинуваченням судді Харківського апеляційного суду у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 368 КК України, а також адвоката у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 27 – ч. 3 ст. 368 КК України, у службовому кабінеті судді проведено обшук, на підставі якого вилучено грошові кошти. Водночас, у постанові суду про проведення обшуку не конкретизовано місце його проведення (службовий кабінет судді), а зазначено лише «приміщення суду». Вироком Кременчуцького районного суду Полтавської області від 27 листопада 2015 року зазначений доказ визнано недопустимим, оскільки він вважається таким, що проведений без судового дозволу, а отже, є незаконним. Тому протокол обшуку, відповідно, є недопустимим доказом, оскільки отриманий унаслідок істотного порушення прав та свободи людини. Зазначене положення залишено в силі рішеннями апеляційного та Верховного судів [13].

Ще одним важливим аспектом є процесуальний порядок повідомлення про підозру судді у вчиненні кримінального правопорушення. Загальна норма щодо порядку повідомлення про підозру визначена в ст. 278 КПК України, а ст. 481 КПК України встановлює, що письмове повідомлення про підозру судді здійснюється Генеральним прокурором або його заступником. Аналогічне положення закріплено у ч. 4 ст. 49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.02.2016 року. Однак під час практичного застосування вказаних положень законодавства виникає ряд питань: 1) які дії містить здійснення повідомлення про підозру; 2) як співвідносяться поняття «складання», «вручення» та «здійснення»; 3) чи повинні Генеральний прокурор України або його заступник входити до складу групи прокурорів, які здійснюють процесуальне керівництво в кримінальному провадженні; 4) чи можливо надання доручення слідчому або іншому

прокурору вручити судді повідомлення про підозру судді; 5) які правові наслідки тягне за собою вручення повідомлення про підозру судді іншими суб'єктами, не зазначеними в ст. 481 КПК України.

Для того щоб зрозуміти, які саме дії містить здійснення повідомлення про підозру (адже КПК України не дає його визначення), необхідно з'ясувати етимологію вищевказаних понять. Так, термін «здійснювати» означає буквально «запроваджувати, втілювати в життя, робити що-небудь дійсним, реальним; виконувати, робити що-небудь» [14, с. 541]. Своєю чергою, поняття «складати» означає «писати, створювати що-небудь, підбираючи, об'єднуючи та розташовуючи певним чином матеріали, дані й т. ін. (про ділові папери, документи й т. ін.)» [15, с. 273], а «вручати» – давати комусь що-небудь особисто, безпосередньо в руки [16, с. 762]. З огляду на це, вважаємо, що поняття «здійснення повідомлення про підозру» містить ряд процесуальних дій, у тому числі складання та вручення такого повідомлення. Отже, положення ст. 481 КПК України слід тлумачити таким чином, що всі дії по здійсненню повідомлення про підозру судді повинні проводитися Генеральним прокурором або його заступником. Тривалий час зазначене питання залишалось невирішеним, але корисною з цього приводу є постановка Верховного суду від 11.12.2019 року у справі № 536/2475/14-к (яка досліджувалася нами при розгляді попереднього питання). У згаданій постанові справедливо вказано, що особливий порядок здійснення повідомлення про підозру суддям саме Генеральним прокурором або його заступником, які обіймають керівні адміністративні посади в органі прокуратури найвищого рівня, є однією з гарантій захисту суддів від протиправного впливу та втручання будь-яких суб'єктів у їхню професійну діяльність зі здійснення правосуддя в державі. Ця гарантія покликана також захищати суддів від дій, спрямованих на безпідставну дискредитацію та підрив авторитету судової влади в суспільстві загалом. Правова природа таких гарантій полягає в тому, що вони не можуть розглядатися як особисті привілеї судді, а навпаки, мають публічно-правове призначення та служать засобом захисту від необґрунтованого притягнення до кримінальної відповідальності,

політичної репресії, примусового усунення від виконання своїх посадових та професійних обов'язків [13].

Глава 37 КПК України, яка є спеціальною щодо глави 22 Кодексу, не дає чіткого розуміння того, чи поширюється на Генерального прокурора або його заступника норма про особисте вручення ними такого письмового повідомлення особі, так само як і не передбачає імперативної вимоги про це. Не дають безпосередньої відповіді на означене питання відповідні норми законодавства України про судоустрій та статус суддів.

На нашу думку, абсолютно справедливим є роз'яснення Верховного Суду про те, що вручення процесуального документа (повідомлення про підозру), а також повідомлення і роз'яснення (за необхідності) прав підозрюваному є кінцевим етапом, яким завершується процедура здійснення повідомлення про підозру судді. Однак саме собою вручення тексту повідомлення про підозру судді іншим суб'єктом за умови, що його було прийнято, перевірено, складено та підписано уповноваженим на це статтею 481 КПК України суб'єктом, не порушує гарантії суддівської незалежності. Подальше вручення такого документа не дає підстав вважати, що суб'єкт його вручення якимось чином впливає на реалізацію цієї гарантії. Особа, яка вручає текст повідомлення, на реалізацію повноважень Генерального прокурора або його заступника зі зміни підозри вплинути не може [13].

Дійсно, додаткова гарантія у формі встановлення спеціальної процедури здійснення повідомлення про підозру цим категоріям осіб полягає саме в перевірці підстав і наступному складанні та підписанні повідомлення визначеними законом суб'єктами. Однак подальше вручення письмової підозри окресленим категоріям осіб не впливає на посилення або послаблення цих гарантій. Сам же факт особистої передачі повідомлення про підозру не забезпечує додаткового захисту ані судді, ані інших осіб, щодо яких визначено спеціальний порядок здійснення повідомлення про підозру. Таким чином, Верховний Суд дійшов висновку, що вручення повідомлення про підозру судді іншою уповноваженою особою за умови, що рішення було прийняте та підписане визначеним на це статтею 481 КПК України суб'єктом, не

порушує гарантії суддівської незалежності. Тому Генеральний прокурор або його заступник можуть доручити слідчому або іншому прокурору вручити судді повідомлення про підозру. Таке передоручення не тягне за собою юридичних наслідків у кримінальному провадженні.

Щодо питання, чи повинен Генеральний прокурор або його заступник входити до складу групи прокурорів, уповноважених на здійснення процесуального керівництва в кримінальному провадженні, Верховний Суд зазначає, що це повноваження Генерального прокурора або його заступника є винятковим і не може бути передоручене іншим прокурорам чи слідчим. Для реалізації цього повноваження ані Генеральний прокурор, ані його заступник не повинні обов'язково здійснювати процесуальне керівництво у відповідному кримінальному провадженні щодо судді, оскільки чинне кримінальне процесуальне законодавство такої вимоги не встановлює.

Не погоджуючись із таким твердженням, відзначимо, що відповідно до ст. 17 Закону України «Про прокуратуру» № 1697-VII від 14.10.2014 року прокурори здійснюють свої повноваження в межах, визначених законом, і підпорядковуються керівникам виключно в частині виконання письмових наказів адміністративного характеру, пов'язаних з організаційними питаннями діяльності прокурорів та органів прокуратури. Адміністративне підпорядкування прокурорів не може бути підставою для обмеження або порушення незалежності прокурорів під час виконання ними своїх повноважень. Генеральний прокурор має право видавати письмові накази адміністративного характеру, що є обов'язковими до виконання всіма прокурорами [17]. Ст. 36 КПК України встановлює, що прокурор, здійснюючи свої повноваження відповідно до вимог КПК України, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється. Відповідно до ст. 37 КПК України прокурор, який здійснюватиме повноваження прокурора в конкретному кримінальному провадженні, визначається керівником відповідного органу прокуратури після початку досудового розслідування. У разі необхідності керівник органу прокуратури може визначити групу прокурорів [18]. З огляду на ці положення, вважаємо, що Генеральний прокурор або його заступник мають

адміністративні повноваження на призначення прокурора або групи прокурорів, але для того, щоб мати можливість на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження та прийняття процесуальних рішень, у тому числі й повідомлення про підозру, вони повинні входити до складу групи прокурорів у кримінальному провадженні. Зазначене буде відповідати також правилам допустимості доказів (у частині належного суб'єкта їх збирання) та гарантіям незалежності прокурора.

Висновки. Отже, дотримання процесуального порядку притягнення суддів до кримінальної відповідальності сприяє додержанню гарантій їх недоторканності та незалежності, відіграє важливу роль у вирішенні кримінального провадження по суті та є передумовою дотримання загальних засад кримінального провадження та винесення законного, обґрунтованого та вмотивованого судового рішення. Розв'язання окреслених у статті проблемних питань сприятиме додержанню міжнародних норм та положень внутрішнього законодавства в зазначеній сфері.

Список використаних джерел:

1. Інформаційно-аналітичний звіт про діяльність Вищої ради правосуддя у 2019 році. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/analiz_zh_2019_rik.pdf (Дата звернення: 05.10.2020).
2. Основні принципи незалежності судових органів: схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201 (Дата звернення: 05.10.2020).
3. Рекомендації Rec (2000) 19 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя, ухвалені 06.10.2000 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2000_19_2000_10_6.pdf (Дата звернення: 05.10.2020).
4. Рішення Конституційного Суду України № 3-рп/2011 від 05.04.2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v016p710-12> (Дата звернення: 05.10.2020).
5. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-ВР> (Дата звернення: 05.10.2020).

6. Про судоустрій і статус суддів : Закон України № 1402-VIII від 02.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (Дата звернення: 05.10.2020).

7. Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні: щорічна доповідь за 2019 рік, ухвалена Вищою радою правосуддя 09.04.2020 року. URL: <https://hcj.gov.ua/page/shchorichna-dopovid-pro-stan-zabezpechennya-nezalezhnosti-suddiv-v-ukrayini> (Дата звернення: 05.10.2020).

8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 55 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 375 Кримінального кодексу України від 11.06.2020 р. № 7-р/2020. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-20#Text (Дата звернення: 05.10.2020).

9. Четвертий раунд оцінки запобігання корупції серед народних депутатів, суддів, прокурорів, прийнято GRECO (2–6 грудня 2019 року). URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/03/Greko.pdf> (Дата звернення: 05.10.2020).

10. Постанова Верховного Суду від 26.06.2018 року (справа № 520/8135/15-к). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75099762> (Дата звернення: 05.10.2020).

11. Постанова Верховного Суду від 05.03.2019 року (справа № 759/15166/15-к). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80364023> (Дата звернення: 05.10.2020).

12. Справа «Пантелеєнко проти України»: Рішення Європейського суду з прав людини від 29.06.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_274 (Дата звернення: 05.10.2020).

13. Постанова Верховного Суду від 11.12.2019 року (справа № 536/2475/14-к). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86365236> (Дата звернення: 05.10.2020).

14. Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР; Інститут мовознавства; за ред. І. Білодіда. К. : Наукова думка, 1972. Том 3.

15. Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР; Інститут мовознавства; за ред. І. Білодіда. К. : Наукова думка, 1978. Том 9.

16. Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР; Інститут мовознавства; за ред. І. Білодіда. К. : Наукова думка, 1970. Том 1.

17. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-17> (Дата звернення: 05.10.2020).

18. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (Дата звернення: 05.10.2020).

References:

1. *Informatsiino-analitychnyi zvit pro diialnist Vyschoi rady pravosuddia u 2019 rotsi.* (2019). URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/analiz_za_2019_rik.pdf (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

2. Heneral'na Asambleya OON. (1985). *Osnovni pryntsyppu nezalezhnosti sudovykh orhaniv*: ckhvaleni rezolyutsiyamy 40/32 ta 40/146. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201 (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

3. Komitet ministriv Rady Yevropy. (2000). *Rekomendatsii Rec (2000) 19 derzhavam-chlenam shchodo roli prokuratury v systemi kryminalnoho pravosuddia.* URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2000_19_2000_10_6.pdf (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

4. Konstytutsiinyi Sud Ukrainy. (2011). *Rishennia № 3-rp/2011.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v016p710-12> (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

5. *Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku.* (1996). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-VR> (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

6. Verkhovna Rada Ukrainy. (2016). *Pro sudoustrii i status suddiv*: Zakon Ukrainy № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

7. Vyscha rada pravosuddia. (2020). *Pro stan zabezpechennia nezalezhnosti suddiv v Ukraini*: shchorichna dopovid za 2019 rik. URL: <https://hcj.gov.ua/page/shchorichna-dopovid-pro-stan-zabezpechennya-nezalezhnosti-suddiv-v-ukrayini> (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

8. Konstytutsiinyi Sud Ukrainy. (2020). *Rishennia u spravi za konstytutsiinyim podanniam 55 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) statti 375 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy № 7-r/2020.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-17> (Last accessed: 05.10.2020).

zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-20#Text (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

9. GRECO. (2019). *Chetvertyi raund otsinky zapobihannia koruptsii sered narodnykh deputativ, suddiv, prokuroriv*. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/03/Greko.pdf> (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

10. Verkhovniy Sud. (2018). *Postanova vid 26.06.2018 roku (sprava № 520/8135/15-k)*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75099762> (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

11. Verkhovniy Sud. (2019). *Postanova vid 05.03.2019 roku (sprava № 759/15166/15-k)*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80364023> (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

12. Yevropeiskiy sud z prav liudyny. (2006). *Rishennia u spravi «Panteleienko proty Ukrainy»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_274 (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

13. Verkhovniy Sud. (2019). *Postanova vid 11.12.2019 roku (sprava № 536/2475/14-k)*.

URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86365236> (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

14. *Slovnyk ukrainskoi movy*. (1972) / AN URSR; Instytut movoznavstva; I. Bilodid (Ed.). Kyiv: Naukova dumka. T. 3 [in Ukrainian].

15. *Slovnyk ukrainskoi movy*. (1978) / AN URSR; Instytut movoznavstva; I. Bilodid (Ed.). Kyiv: Naukova dumka. T. 9 [in Ukrainian].

16. *Slovnyk ukrainskoi movy*. (1970) / AN URSR; Instytut movoznavstva; I. Bilodid (Ed.). Kyiv: Naukova dumka. T. 1 [in Ukrainian].

17. Verkhovna Rada Ukrainy. (2014). *Pro prokuraturu: Zakon Ukrainy № 1697-VII*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

18. Verkhovna Rada Ukrainy. (2012). *Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy № 4651-VI*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (Last accessed: 05.10.2020) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13 жовтня 2020 р.